

Positie kiezen KNKV-scheidsrechter – augustus 2014

Inleiding

Het positionele lopen en het opstellen van scheidsrechters is een belangrijk onderdeel binnen het functioneren tijdens een wedstrijd. Binnen het beoordelingstraject van het KNKV is dit ook een onderdeel waar veel aandacht aan wordt gegeven. Daarnaast zijn er vaak vragen over dit onderwerp. Om die reden is deze bijdrage tot stand gekomen zodat iedereen van de juiste informatie is voorzien mede omdat er in het verleden verschillende visies zijn gecommuniceerd.

Het doel van het innemen van een juiste positie (het middel) is te kunnen komen tot een optimale waarneming (het resultaat) van iedere situatie die zich tijdens een wedstrijd voordoet. Uiteraard zullen er zich altijd situaties voordoen die vragen om een praktische invulling.

De laatste jaren wordt er steeds meer van de arbitrage verwacht. Duidelijkheid, transparantie en consequentheid zijn begrippen die hierin worden genoemd om iedereen op een juiste manier “van dienst te zijn”. Daarbij is korfbal een gecontroleerde contactsport en lijken alle aspecten binnen de sport beter en sneller te zijn geworden. Van een scheidsrechter wordt verwacht dat alles wordt bijgehouden en tot het uiterste wordt gegaan om het beste resultaat naar voren te halen: waar moet je lopen, waar moet je verblijven (staan), of waar moet je naar toe. Als je te statisch bent kan het opbreken en te snel verplaatsen kan zorgen voor het te veel bezig zijn met het verplaatsen in plaats van goed het spel in ogenschouw te nemen c.q. te volgen.

Waar gaat het om?

Een goede positie van de scheidsrechter betekent dat er beter kan worden waargenomen, sneller keuzes kunnen worden gemaakt en overtuigender beslissingen kunnen worden genomen. Het gevolg hiervan is een beter functionerende scheidsrechter, een hogere acceptatie en een verbeterde uitstraling, waardoor het spel zich zal ontwikkelen naar een hoger niveau.

Wat is de juiste positie voor een goede waarneming en hoe verwerf je die?

Een scheidsrechter heeft het beste zicht op een spelsituatie als er volledig overzicht is. Daarnaast heeft een mens een maximale kijkhoek van ca. 130-135 graden. Met die wetenschap en omdat de situaties zich snel verplaatsen (over al die vlakken) is het zaak om de juiste positie te kiezen zodat alle spelers in het vizier kunnen worden gehouden. Dus zal de scheidsrechter er naar moeten streven steeds de beste kijkhoeken te verkrijgen. Daarnaast heeft een positie die dicht bij het spel is een positieve uitstraling en acceptatie op de houding van een scheidsrechter.

Afstand tot het spel

Een scheidsrechter moet het spel op de voet volgen. Het is goed voor de spelers wanneer een scheidsrechter zijn beslissingen van korte afstand neemt. Bovendien komt het beter over naar de gemotiveerde spelers toe als de scheidsrechter dicht op het spel staat.

Een scheidsrechter bekijkt de wedstrijd anders dan een toeschouwer. Voor de laatste is een totaal overzicht van wat zich op het veld afspeelt het belangrijkste. Voor de fluitist is het van groter belang dat details worden waargenomen, dat de wedstrijd in close-ups wordt gezien. Het is onmogelijk om sommige bij korfbal veelvuldig voorkomende overtredingen altijd duidelijk waar te nemen van een afstand die meer dan, pakweg, tien meter bedraagt. En soms is zelfs die afstand nog te groot. We denken dan aan afhouden met armen of benen, het uit balans brengen van de tegenstander, het snel uit handen tikken van de bal, overtredingen bij de paal (vaak verband houdende met de afvangpositie) en/ of het ongeoorloofd hinderen van de tegenstander. Als de scheidsrechter bovenop de spelsituatie staat, zal aan zijn waarneming niet zo snel getwijfeld worden. Te dicht erop staan is echter ook niet goed, omdat men dan het totaalbeeld mist.

Het van nabij volgen van het spel zal niet altijd lukken. Soms wordt de bal zo snel verplaatst dat zelfs de snelste scheidsrechter het spel niet op de voet kan volgen. Ook zal de scheidsrechter wel eens in de weg lopen. Wie zich in het strijdgevoel begeeft, kan wel eens plotseling klem komen te zitten. Toch

weegt dit nadeel, als het niet te vaak voorkomt, niet op tegen het voordeel er met de neus bovenop te staan.

Plaats in het veld

Voor het volgen van een wedstrijd bestaan verschillende mogelijkheden die alle verdedigbaar zijn. Exact voorschrijven hoe de scheidsrechter zich op het veld moet bewegen is onmogelijk; het spel is daarvoor te flitsend, te verrassend ook. Algemeen gesteld kan men zeggen dat de arbitrage er het meest bij gebaat is wanneer er zich geen vast looppatroon of voorspelbare looproute voordoet of wordt opgedrongen vanuit het spel. Het werkt verrassend als de scheidsrechter zich dan hier, dan daar bevindt. Van zo'n beweeglijke scheidsrechter gaat zeker een preventieve werking uit.

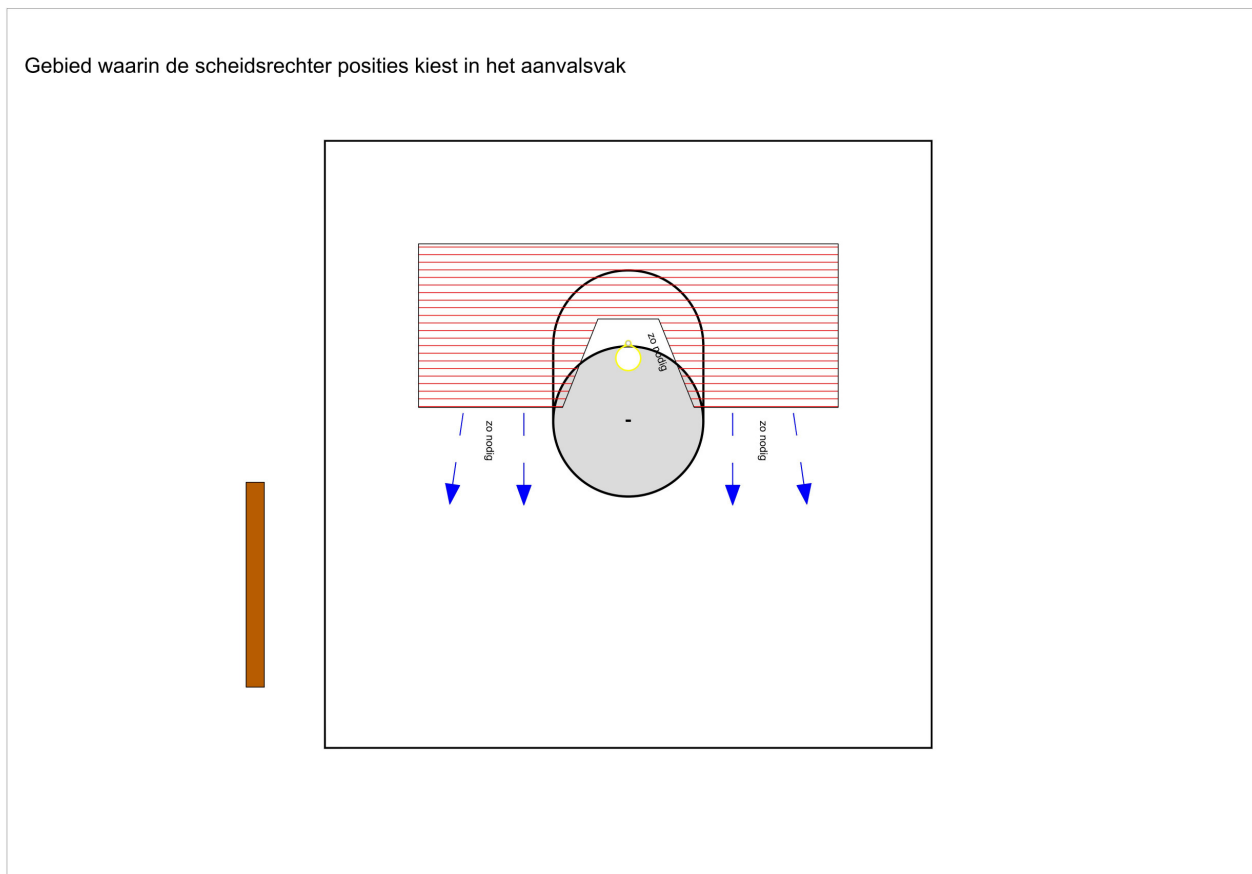
In het korfbal onderscheiden we 4 verschillende situaties die om een andere positie vragen dan wel erg verschillen qua spelmoment. Deze 4 situaties zijn als volgt geformuleerd:

1. Positie kiezen tijdens het aanvalsspel;
2. Looplijnen bij het opbrengen van de bal;
3. Positie bij het nemen van een vrije worp;
4. Positie bij het nemen van een strafworp.

Per fase zal hieronder worden beschreven wat de geadviseerde positie is en wordt dit door middel van tekeningen verduidelijkt.

1. Positie kiezen tijdens het aanvalsspel

De scheidsrechter moet proberen zich zo op te stellen dat het meeste kan worden gezien. Duidelijk is dat er beter kan worden waargenomen wat er zich tussen twee spelers afspeelt, wanneer de scheidsrechter die spelers op zich ziet afkomen dan wanneer de scheidsrechter achter hen aanloopt. Dat houdt in dat de scheidsrechter zich regelmatig schuin achter de paal zal moeten bevinden, zich van links naar rechts én naar opzij van de paal bewegend, afhankelijk van waar er wordt gespeeld en waar de bal zich bevindt. Op de tekening hieronder is dit nader toegelicht en is het gebied rood gearceerd waarin de scheidsrechter zich de beste positie kan verwerven.

Uitgangspunt: daar zijn waar de meeste overtredingen verwacht mogen worden

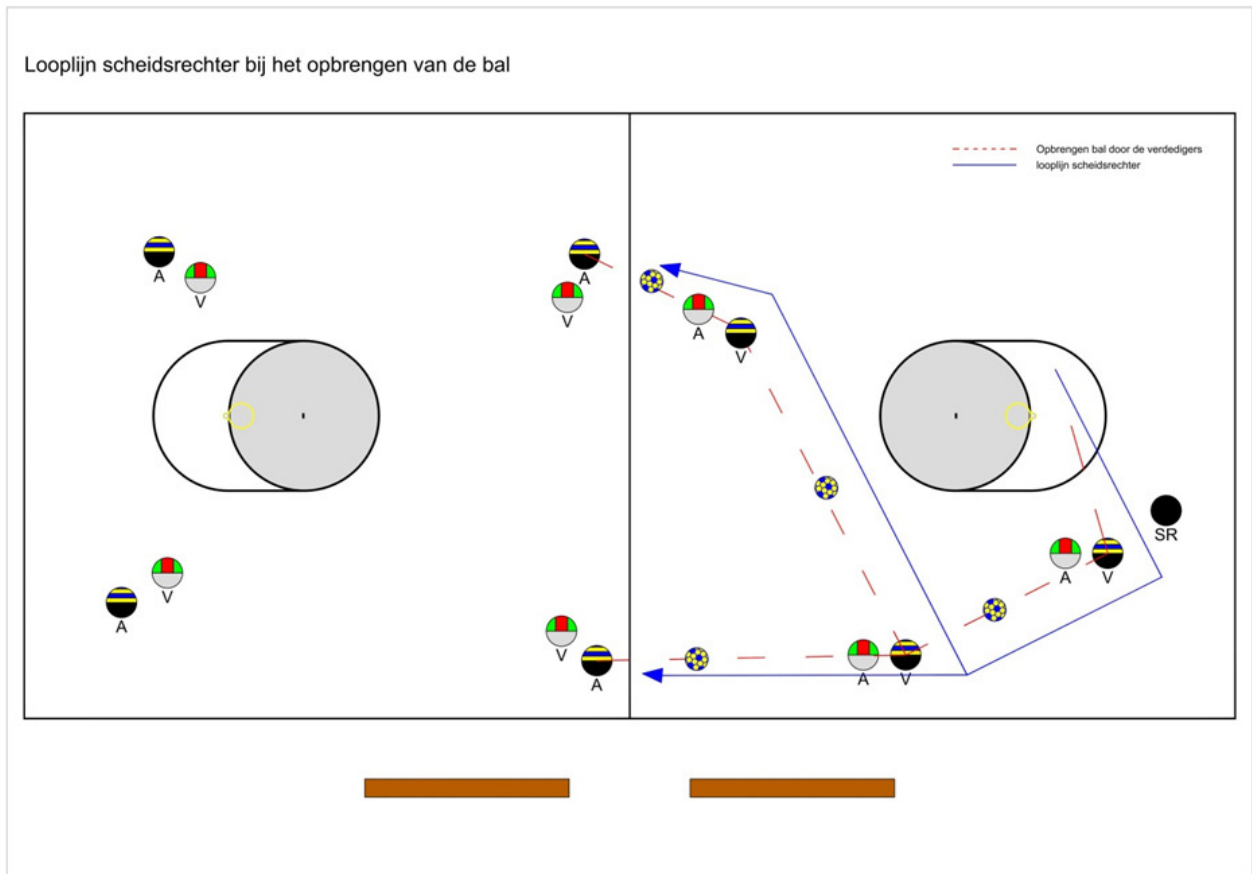
Voordelen: de scheidsrechter

- 1. ziet het spel op zich afkomen;*
- 2. kan preventief optreden in de paalzone en bij de aangeefpositie;*
- 3. heeft een goed overzicht bij overtredingen;*
- 4. heeft een goed zicht op het andere vak;*
- 5. heeft een goede startpositie als de bal wordt gevangen door een verdediger.*

De plaats van de scheidsrechter op het veld wordt mede bepaald door wat er zich tussen spelers afspeelt. Verder is het van eminent belang op welke wijze, of anders gezegd, volgens welke tactiek er wordt gespeeld. Ook zaken als weersomstandigheden (harde wind, lage zon) en de mogelijke aanwezigheid van een assistent-scheidsrechter kunnen mede bepalen hoe de scheidsrechter het beste kan lopen.

2. Looplijnen bij het opbrengen van de bal

Bij het opbrengen van de bal geldt als uitgangspunt dat de scheidsrechter zich (zoveel mogelijk) achter de bal en dicht achter of naast de speler, die de bal heeft, bevindt. De scheidsrechter heeft dan van nabij goed zicht op deze speler en diens tegenstander, terwijl er daarnaast heel goed in de gaten kan worden gehouden wat elders – in zijn gezichtsveld – gebeurt. Op de tekening hieronder is dit nader aangegeven.

Uitgangspunt: zoveel mogelijk achter de bal blijven.

Voordelen:

1. De scheidsrechter staat dicht bij de spelsituatie;
2. Preventie;
3. Zicht op wat er in het andere vak gebeurt.

3. Positie bij het nemen van een vrije worp

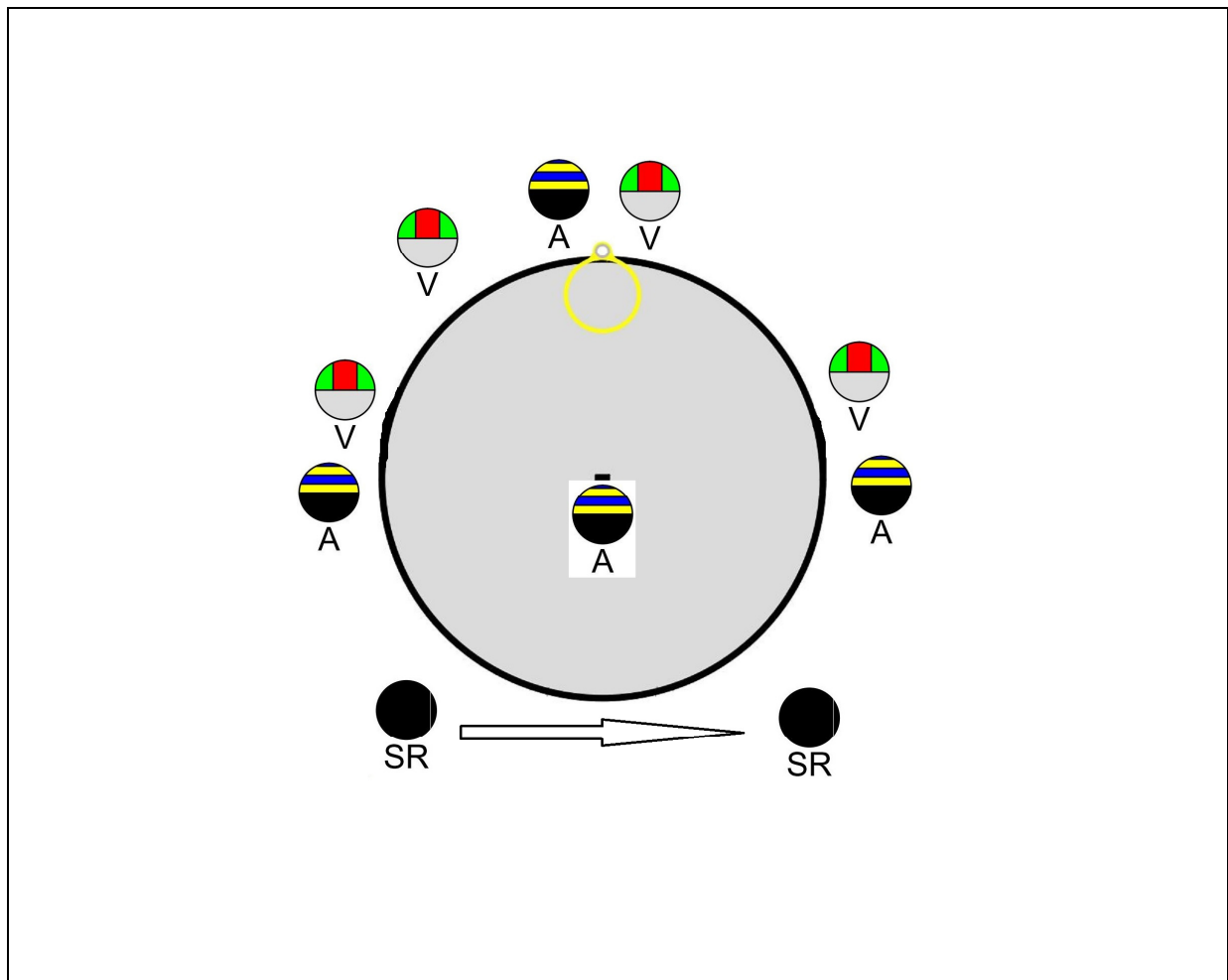
In de twee voorgaande paragrafen is uiteengezet dat de scheidsrechter er goed aan doet zich zo dicht mogelijk bij de spelsituatie te bevinden. Wanneer er een overtreding wordt geconstateerd en ervoor wordt gefloten, staat de scheidsrechter al bijna op de plaats waar de vrije worp genomen moet worden. Veel scheidsrechters vinden het belangrijk naar de plaats van de vrije worp te lopen om die exact aan te geven. Hoewel dit niet perse noodzakelijk is – immers door het handgebaar te maken dat bij de vrije worp hoort en de vaste plaats waar deze genomen wordt is er al duidelijkheid – speelt de aard van de overtreding ook een rol. Dit aangeven kan soms ook tot verduidelijking en meer acceptatie van de beslissing leiden. Blijft staan dat het goed is dat de scheidsrechter dichtbij de situatie is, omdat er anders – bij het fluiten van grote afstand – (te) veel tijd verloren gaat voordat de scheidsrechter op de plaats van de vrije worp is. Wanneer er sprake is van een hoge snelheid in het spel kan deze vertraging tot onnodige irritaties leiden. Mocht de scheidsrechter op een te grote afstand staan, wat natuurlijk kan gebeuren, dan moet scheidsrechter zich zo snel mogelijk naar de plaats van de overtreding begeven.

De scheidsrechter moet, zeker in de aanval, de sanctie van een vrije worp duidelijk aangeven middels het armgebaar. Daarnaast is het aan te bevelen dat de scheidsrechter zich in de nabijheid van deze plaats bevindt. Ook om andere redenen is dat gewenst: de scheidsrechter kan goed zicht houden op de uitvoering van fase 1; de scheidsrechter kan bij fase 2 alles in de gaten houden (staande min of meer naast de nemer van de vrije worp) wat er zich afspeelt tegenover de nemer van de vrije worp; de scheidsrechter kan voor de spelers zichtbare en/of hoorbare aanwijzingen geven. Voordat de scheidsrechter gaat fluiten voor het nemen van de vrije worp (fase 3) doet de scheidsrechter er goed aan een zodanige positie in te nemen (meestal schuin achter de nemer van de vrije worp) dat er op drie situaties tegelijk goed het oog kan worden gehouden:

- De positie van de nemer van de vrije worp;
- De posities van de spelers buiten de vrije worpcirkel en hetgeen daar gebeurt;
- De posities van de spelers onder de korf en hetgeen daar gebeurt.

De plaats van de scheidsrechter moet onder alle omstandigheden zodanig zijn dat het rendement van het waarnemen het grootst is en scheidsrechter in één oogopslag alles kan waarnemen zonder dat scheidsrechter daarbij naar links, rechts of achter zich hoeft te kijken. Pas dus nooit het systeem van bijvoorbeeld de tennisscheidsrechter toe, waarbij het hoofd alsmaar heen en weer moet gaan. Dat gaat in dit geval ten koste van het waarnemen. Zodra de bal in het spel is gebracht en is overgespeeld, moet de scheidsrechter de paalsituatie extra goed in de gaten houden. Immers, de kans is groot dat iemand gaat schieten. De scheidsrechter doet er dan ook goed aan zich zo snel mogelijk naar de paal te begeven.

In de tekening hieronder zie je een en ander nader toegelicht.

Uitgangspunt: 100% zicht op alle situaties:

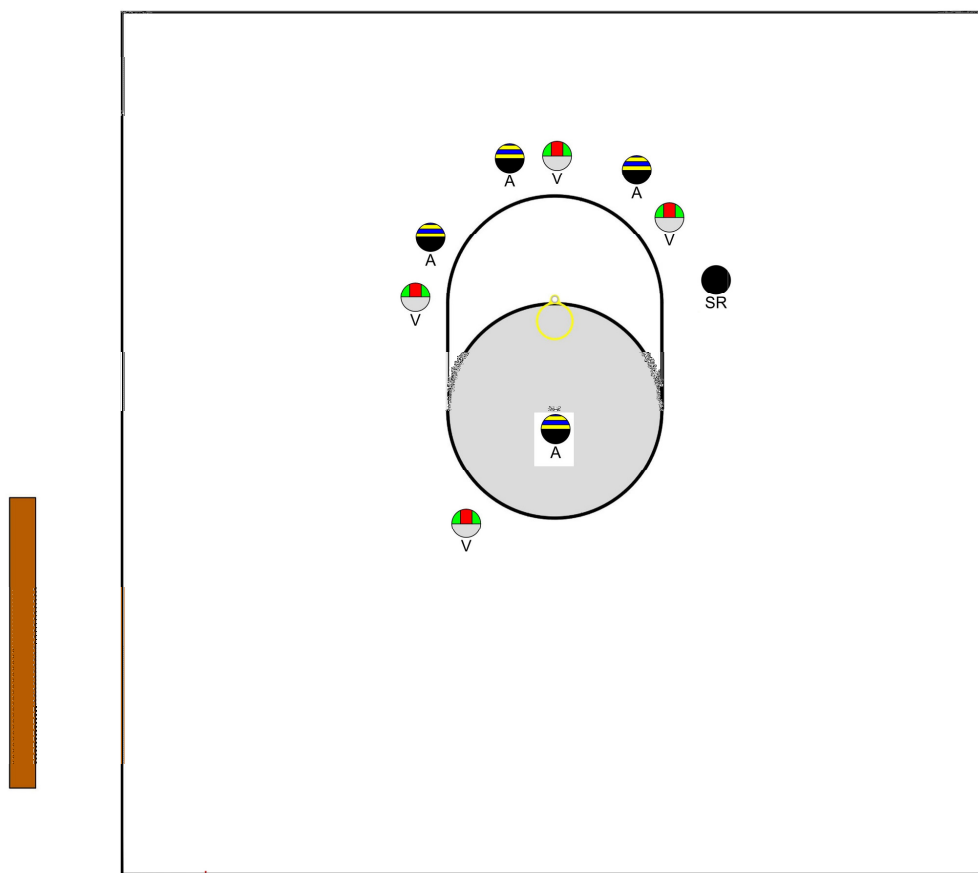
1. Nemer van de vrije worp (plaats van de vrije worp);
2. Spelers, staande op de vereiste afstand van ten minste 2,50m;
3. Spelers bij de paal;
4. Spelers elders.

4. Positie bij het nemen van een strafworp

De laatste situatie die wordt beschreven is de positie van de scheidsrechter bij een strafworp. Hierover zijn verschillende visies gecommuniceerd in de loop der tijd. In deze notitie willen we echter beschrijven hoe de positiekeuze zou moeten zijn in de lijn van de hiervoor genoemde uitgangspunten. Dat betekent dat de scheidsrechter zich het beste daar kan opstellen waar scheidsrechter goed het oog heeft en houdt op:

- De positie van de nemer van de strafworp;
- De posities van de spelers buiten strafworpgebied en hetgeen daar gebeurt;
- De spelersbanken en de mogelijk aanwezige assistent-scheidsrechter;
- Het andere vak waarin zich spelers bevinden.

Alles bij elkaar betekent dit dat de beste positie voor de scheidsrechter bij een strafworp schuin aan de zij- c.q. achterkant van de korf is zoals afgebeeld in onderstaande tekening. Daardoor kan de scheidsrechter ook weer zo snel mogelijk zijn positie innemen achter de korf wanneer de strafworp gemist wordt.

Uitgangspunt: 100% zicht op alle situaties en voorbereid zijn op het mogelijk missen van de strafworp:

1. *De positie van de nemer van de strafworp;*
2. *De posities van de spelers buiten strafworpgebied en hetgeen daar gebeurt;*
3. *Zicht hebben op de spelersbanken en de mogelijk aanwezige assistent-scheidsrechter;*
4. *Zo snel mogelijk de positie achter de korf kan innemen wanneer de strafworp gemist wordt;*
5. *Zicht hebben op het andere vak waarin zich spelers bevinden*

KNKV
Zeist, augustus 2014